

REGERINGSKANSLIET

Näringsdepartementet
Registratören

Ink 2015 -09- 07

Dnr.

N2015/4705/KF

DNR: 5.1.1-2015-0972

DATUM: 2015-09-04

ERT DATUM: 2015-06-22

ER REFERENS: N2015/4705/KF

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över en Fondtillväxt för innovation och tillväxt (SOU 2015:64)

Rikskrevisionen har beretts möjlighet att yttra sig över Fondtillväxt för innovation och tillväxt (SOU 2015:64). Remissyttrandet tar sin utgångspunkt i granskningsrapporten Statens insatser för riskkapitalförsöjning – i senaste laget (RiR 2014:1).

Rikskrevisionens huvudsakliga synpunkter

Utredningen gör en bred översikt över problemet med marknadsmisslyckanden vad gäller kapitaltillförsel till mindre och växande företag. Sammantaget föreslås flera olika åtgärder för att förbättra finansieringsinsatserna för mindre företag. Rikskrevisionen välkomnar en bred ansats. Nuvarande system är svåröverskådligt och involverar många olika statliga aktörer.

Utredaren har haft mycket begränsad tid till sitt förfogande för att belysa omfattande frågeställningar, Det är sannolikt därför som vissa av förslagen inte är tillräckligt väl underbyggda.

En central punkt i Rikskrevisionens granskning av det statliga riskkapitalet var att det var motsägelsefullt att statens insatser skulle vara marknadskompletterande med låga krav på avkastning samtidigt som de statliga aktörerna skulle saminvestera på samma villkor som privata aktörer. De senare ställer höga avkastningskrav. Resultat blev att det privata kapitalet i högre utsträckning tenderade att dra det statliga kapitalet till mer mogna företag snarare än det avsedda - att det statliga kapitalet skulle attrahera privat kapital till företagets tidiga faser.

Utredningen menar att allt statligt riskkapital bör vara marknadskompletterande samtidigt som det ska saminvesteras med privat kapital.

Utredningen skriver ”De statliga riskkapitalinsatserna bör också alltid ske tillsammans med privat kapital. Av detta följer att det statliga kapitalet helst bör investeras via fonder som delägs av privata investerare.” Någon egentlig genomgång av varför en fond-i-fond lösning anses vara att föredra görs inte men utredningen noterar att denna modell blir allt vanligare i många länder. Riksrevisionen menar att denna omedelbara slutsats som utredningen drar och som sedan har en stark inverkan på upplägget av fondstrukturen borde underbyggas innan ett förslag läggs på riksdagens bord.

För att komma runt konflikten mellan de privata aktörernas avkastningskrav och statens ambition att korrigera för marknadsmisslyckanden föreslår utredaren att det statliga fondbolaget ska kunna arbeta med asymmetrisk riskdelning. Riksrevisionen menade i sin granskning att detta kunde vara en möjlig väg för att hantera målkonflikten.

I direktiven ingick ett uppdrag att: ”kartlägga instrument och metoder för riskdelning och samverkan mellan offentligt och privat kapital.” Utredningen presenterar kortfattat tre typer av asymmetrisk riskdelning. Hur dessa ska utformas och användas ska enligt utredaren beslutas av det statliga fondbolagets styrelse.

I sammanhanget saknar Riksrevisionen en bedömning av hur stora subventioner som är förenliga med EU:s statsstödsregler. En observation i arbetet med Riksrevisionens granskning var att det sannolikt krävs en betydande subvention för att locka privata aktörer att investera i bolag som de ratar på rena kommersiella grunder. Riksrevisionen menar att en bedömning av hur stora subventioner som krävs för att det föreslagna upplägget ska fungera i praktiken, och om den storleken är förenlig med statsstödsreglerna, är grundläggande för att bedöma om den föreslagna lösningen är effektiv och genomförbar. Annars finns det en risk att det statliga kapitalet antingen inte investeras alls eller, liksom idag, investeras i mer mogna företag, d.v.s. där det finns en relativ god tillgång på privat kapital.

Ovanstående är ett exempel på att analysen inte är fullständig. Ett annat exempel är frågan om det skulle gå att finansiera det statliga fondbolaget på samma sätt som är vanligt bland privata fondbolag, nämligen att medel tillförs när behovet finns, s.k. draw down. Riksrevisionen förslög i sin granskning att regeringen skulle utreda denna möjlighet. Utredningen ställer sig positiv till metoden men konstaterar att den är svårförenlig med nuvarande regelverk. Också denna fråga bör belysas i den fortsatta beredningen.

Utredningen föreslår att regeringen årligen ska rapportera om verksamhetens resultat till riksdagen. Det statliga fondbolagets inrättande, uppdrag och övergripande mål beslutats av riksdagen. En tanke som utredningen för fram är att det ska involvera en extern utvärderare. Riksrevisionen instämmer i behovet av rapportering till riksdagen.

Nyligen konstaterade Riksrevisionen i en granskning, Näringspolitikens effekter – Brister i informationen om statliga satsningar (RiR 2014:26), att det är viktigt att säkerställa information om kapitalsatsningar blir tillgängliga för utvärderingar. Med tanke på långsiktigheten i investeringar i bolag i tidiga skeden kan det dock övervägas om en utvärdering utöver den som sker via årsredovisningen behöver ske årligen. En mer genomgripande utvärdering – eventuellt med extern hjälp som utredningen föreslår – vartannat eller vart tredje år bör ge tillräcklig information om hur väl det statliga kapitalet förvaltas.

Detta beslut har fattats av riksrevisor Margareta Åberg. Vid beslutet i detta ärende har revisionsdirektör Jörgen Appelgren varit föredragande. Revisionsdirektör Lena Unemo och revisionsdirektör Bengt Lewin har medverkat vid den slutliga handläggningen.

Stockholm 2015-09-04

Stockholm 2015-09-04

Margareta Åberg

Jörgen Appelgren